

CARTIER Rotonda

Doru CIOCANU s-a născut pe Terra aproximativ în anul 13 799 001 968 de la Big Bang. Istoriografia Universului nu poate determina cu exactitate anul, însă data este cu siguranță cea de 30 mai. Părinții lui sunt participanți activi la acest eveniment, îndeosebi mama sa.

Autorul cărții de față a avut o copilărie în general fericită, alături de părinți, bunici și, ulterior, soră-sa mai mică și frumușică, Aura. Despre această copilărie în stadiul său fraged citiți în această carte.

Școala lui D.C. a decurs tot într-o veselie, materiile fixe reușindu-i cu dificultate sau deloc, iar cele umanistice, un pic mai ușor. Anii de școală vor fi descriși ulterior în *Amintiri de pe planeta M. 2*.

Armata la ruși i-a mai temperat pofta de viață – în doi ani Doru a citit două cărți și a tras un milion de gloanțe.

Revenit în patrie (RSSM), Doru Ciocanu s-a încadrat activ în mișcarea de renaștere națională, dar deoarece nu a colaborat cu KGB, nu a avansat în cariera politică, de care îi este greață până în ziua de azi.

A studiat la Facultatea de Jurnalism a USM materii inutile (Istoria partidului, Istoria presei de partid etc.), și niciuna care să-l învețe să scrie.

Până a emigra în Canada, a colaborat cu mass-media, îndeosebi cu revista *Săptămîna* și Radio Moldova.

Prima sa carte, *Dicționar Auafed*, a fost un eșec total, deși rudele și prietenii săi zic că nu.

Cea de-a doua carte, *Dicționar Auafed 2* (2015, Editura Urma Ta), lansată peste aproape douăzeci de ani de la prima, a rămas și ea oarecum neobservată de publicul larg, deși calitatea operei a crescut considerabil.

Cea de-a treia carte, *Dicționar Auafed 3* (2016, Editura Cartier), a propulsat genul de proză scurtă de anticipație la înălțimi celeste, deși publicul basarabean a continuat să rămână nereceptiv la asemenea valori universale incontestabile.

Prezenta carte este cea de a patra.

Anul 2018 promite să ne aducă *Dicționar Auafed 4*. Opera lui Doru Ciocanu a fost tradusă în peste 400 000 de limbi ale Căii-Lactee.

Doru Ciocanu

Amintiri
de pe planeta M.

Memorialistică de anticipație

Desene de LICĂ SAINCIUC

R o t o n d a
CARTIER

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.

Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md

Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.

Tel./fax: 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md

Cărțile Cartier pot fi procurate online pe shop.cartier.md

și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.

Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks, Barnes & Noble și cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 022 21 42 03.

E-mail: librariadincentru@cartier.md

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel.: 022 24 10 00.

E-mail: librariadinhol@cartier.md

Librăria online, shop.cartier.md, tel. 068 555 579.

E-mail: vanzari@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ

CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 București, România

Tel./fax: (021) 210 80 51

E-mail: romania@cartier.md

Taxele poștale sunt suportate de editură.

Plata se face prin ramburs, la primirea coletului.

Colecția *Rotonda* este coordonată de Em. Galaicu-Păun

Editor: Gheorghe Erizanu

Lectori: Vicor Pânzaru, Dorin Onofrei

Cartografie: Augustin Orjacovski

Pictor: Lică Sainciuc

Coperta: Vitalie Coroban, după un desen de Lică Sainciuc

Design/tehnoredactare: Marina Darii

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Bons Offices

Doru Ciocanu

AMINTIRI DE PE PLANETA M.

Ediția I, septembrie 2017

© 2017, Editura Cartier pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Ciocanu, Doru.

Amintiri de pe planeta M.: Memorialistică de anticipație/ Doru Ciocanu; des. de Lică Sainciuc;

cop.: Vitalie Coroban. – Chișinău: Cartier, 2017 (Tipogr. „Bons Offices”). – 180 p. –

(Colecția „Rotonda”/ coord. de Em. Galaicu-Păun, ISBN 978-9975-79-907-2).

300 ex.

ISBN 978-9975-86-209-7.

821.135.1(478)-94

C 51

*Aceste amintiri le trimit sub formă de litere
tatălui meu, care le va citi din trecut.*

*„Distincția dintre trecut, prezent și viitor este
numai o persistentă și încăpățânată iluzie.”*

Albert EINSTEIN

Prolog

Copilăria mea, preponderent fericită, a decurs pe un pământ cu două burice: buricul pământului Băhrinești și buricul pământului Mălăiești. Dacă mă veți întreba cum o fi posibil să aibă cineva sau ceva două burice – deoarece, anatomic, acest lucru nu prea are sens –, probabil, v-aș răspunde: anatomic, nu, dar practic, da*.

Nu vreau să spun că în buricul pământului Băhrinești îmi plăcea mai mult decât în buricul mălăieștean, deși, în primul, aveam doi prieteni buni: pe Mircea și pe Alic, iar uneori veneau și văru' Stelian, și văru' Dragoș, cu care ne *jiucam* până ne dădeam de-a dura (mai puțin cu Dragoș, că era mai *nic* de ani). Despre ei, dar și despre bunicii mei, sunt, în general, amintirile înșiruite în această carte.

În buricul pământului Mălăiești însă, chiar dacă nu prea erau prin mahala băieți de-o vârstă cu mine, aveam o livadă-pădure de poveste, miraculoasă, în care mă pierdeam în adevăratul sens al cuvântului. Și, ciudat lucru, chiar de mă pierdeam cu firea, nu simțeam nicio frică, și nu pentru că știam că, dacă aș striga o dată, bunica mama Sofia m-ar auzi neapărat și mi-ar sări în ajutor. Nu mă temeam, pentru că livada-pădure era plină de bunătate și emana liniște și beatitudine. Pentru că era fermecată, un tărâm benefic, un fel de sân al naturii în care mă simțeam o buburuză fericită.

---

* Nenea Radu susținea că buricul pământului se află la Chirca, ceea ce mă face să cred din două una: sau că pământul are, până la urmă, trei burice (ceea ce, anatomic vorbind, are și mai puțin sens decât două burice), sau că nenea Radu greșea.

Și mai era podul casei. În el puteam să stau cu zilele. Părinții râdeau, zicând că mi-am petrecut vacanța de vară în pod la Mălăiești. Dar acolo, în pod, era un colț de basm. Totul, până și pânzele de păianjen cu elefanți pe ele, și razele solare – punți de legătură cu alte universuri – ce răzbăteau enigmatic prin crăpături de acoperiș, și muntele mare-mare, antic, de porumb, și agregatul primitiv, dar magic și el, de dezghiocat porumbul, făceau parte din lumea miraculoasă pe care azi, din păcate, îmi vine mult mai greu s-o observ.

Erau în acel pod și fel de fel de vechituri fermecate. Îmi plăceau (și-mi plac) la nebunie vechiturile, chiar dacă sunt inutile ori stricate. Mă fascinează, deoarece conțin, cel puțin, o istorie adevărată ori o amintire, pe care o păstrează, în ADN-ul lor încă nedescoperit, de-a lungul anilor – fie că e o figurină de ceramică, fie că e un fier de călcat cu cărbuni, fie că e o floare de plastic sau o jucărie de lemn, fie că e o piesă de bicicletă sau dintr-o mașinărie fantastică, fie că e un tablouș croșetat într-o ramă veche. Tot în pod am găsit și un patefon adevărat, funcțional, cu discuri! Le-am ascultat pe toate de zeci de ori, și nu erau puține! Până într-o zi, când am hotărât, din proprie voință, nesilit de nimeni și împins, probabil, de dracu', să mă uit cum funcționează și l-am desfăcut. Cu șurubelnița, frumos, cum i se cuvine unui meșter-faur-cap-de-gâscă. L-am desfăcut, apoi l-am făcut la loc. Nu, nu au rămas piese în plus, cum, poate, ați fi tentați să credeți. Însă, în timp ce-l desfăceam, din difuzorul nichelat s-a împrăștiat pe jos niște praf negru. Din această cauză, patefonul, înșurubat la loc, a început să scoată doar niște sunete hârcâite, care voiau să se numească muzică, și, cu aceasta, activitatea artistică a patefonului s-a încheiat.

Și mai era în podul bunicilor o saltea, pe care mă puteam întinde ca să-mi văd Alephul* propriu. Țineți minte, la Borges, „în acea

---

* După Jorge Luis Borges, Aleph este „punctul în care se află, fără a se confunda, toate locurile planetei, văzute din toate unghiurile”.

clipă necuprinsă am văzut milioane de lucruri plăcute sau înspăimântătoare; niciunul nu m-a uimit mai tare decât faptul că toate ocupau același punct, fără a se suprapune și fără a fi transparente”? Așa și eu, și tot așa, odată cu trecerea timpului, am uitat toate acele „milioane”, dar, de fapt, cvadrilioane de lucruri, ființe și stări, văzute în Aleph, pentru că a trebuit să merg la școală, să execut diverse acțiuni cotidiene anoste, să mă conformez unor reguli prestabilite, într-un cuvânt – să mă integrez în societate.

Toate bazaconiile descrise în această carte s-au întâmplat, probabil. Iar dacă am îndrăznit să mai adaug și ceva de la mine, este tocmai pentru că au existat într-o altă realitate din multitudinea de universuri existente. Multe trăsnăi și fapte bune au rămas uitate undeva în creierul meu năuc, terestru și, câteodată, îmi apar doar în urma unor eforturi și exerciții cerebrale supraomenești. Uneori, hotarul dintre real și imaginar este atât de fin și de estompat, încât, vrând-nevrând, revin iar și iar la ideea că orice gând, oricât de trăsnit și de imposibil, este o exprimare a unei realități din multiuniversul acela din spațiul fără spațiu și din timpul acela de tinerețe fără bătrânețe. Iar timpul... Timpul suntem noi, el nu există în afara noastră. Fizicianul Robert Frost – pe care nu l-am citit, ci doar am dat de un citat de-al lui, într-o carte foarte inspirată – a zis: „Hai să ne imaginăm că realitatea este ca o placă de patefon infinită (din podul bunicilor lui Doru, de la Mălăiești – n.a.), că noi ne aflăm exact acolo unde acul o înțeapă – acesta este prezentul –, dar toate, absolut toate melodiile de pe placă există simultan, iar noi nu le putem auzi, deci trăim, în afara momentului de acum. Dar dacă am avea acces la întreg – și nu avem, conștiința noastră nu o permite –, am trăi simultan cu întregul Univers”*.

De aceea, dragilor, vă rog să nu uitați: chiar dacă trăim doar în prezent, trecutul nostru continuă să existe, iar viitorul există deja

---

* Alexandru Mironov, „Lumea-după-Google”, Nemira, 2013.

de mult. Și dacă trăim în acel punct efemer în care acul patefonului atinge placa, să nu uităm că placa există și în afara contactului cu acul, indiferent dacă o ascultăm sau nu. Iar oamenii dragi care au murit, deci au plecat din acest prezent al acului de pe placă, au rămas atât în trecut, cât și pe acea placă de patefon din podul bunicilor de la Mălăieștiul fiecăruia dintre noi. Ei se bucură ori de câte ori îi pomenim – iertați-mi clișeul bisericesc pe care l-am utilizat. Dați-le un telefon – amintiți-vă de ei, gândiți-vă la ei – și le va zvâcni inima de bucurie. Iar orice zvâcnet de inimă – poate ați știut? – creează în Univers o nouă stea. Dacă nu mă credeți, întrebați-l pe Mișu.

Țintirimul

— Mircea, Alic, iaca, aista-i Doru, jiucați-vă cu dânsul, m-a prezentat bunica unei droaie de băieți nu prea mari, cam de-o seamă cu mine, care stăteau în drum și discutau ceva important.

— Bun, nan' Tane, o asigură un băiețel, cel mai mic dintre toți, sau Mircea, sau Alic. Mata lasă-l, că noi ne-om jiuca.

Bunica mă lepădă și-și caută de treburi.

— Știi să sudui? mă întrebă cel mic când bunica dispăru după gardul de piatră al Țacadunei.

— Știu.

— Ian.

— Crucea mă-sî.

Vreo doi băieți au râs.

— Da' cu prostii? întrebă același băiat. V'o prostie știi?

— Știu.

— Ian spune.

— Cur, puță...

Un nechezat tunător se răspândește peste toată mahalaua și înțelesei că am spus ceva nepotrivit.

— M-m... căcat, am adăugat nesigur.

Nechezatul se amplifică. Credeam că intru în pământ.

— Ș' gata? Uăi Mircea, uăi, el nu știe nică!

— Ei, lasă, te-om învăța noi, zise Mircea (cel mic). Hadem în țintirim.

Îndemnul sună ca o comandă. Toți erau gata să meargă într-acolo.

— Ție mâca îți dă voie în țintirim?

— D-ap' cum! răspunsei, deși știam că nu.

Ne-am îndreptat cu toții pașii spre țintirim, care era foarte aproape. Spre țintirimul Băhrineștiului, care avea să devină locul numărul unu al jocurilor noastre de copii, unde aveam mult spațiu cu iarbă moale-moale și tufe de liliac care te adăposteau pe vreme de arșiță, locul unde ne simțeam în apele noastre. Locul unde ne vom petrece toate verile copilăriei. Acolo unde, peste 60 de ani, va fi descoperit și apoi pus în funcțiune primul portal interstelar de pe Pământ, „Stargate 1”.

Jănea

— Când am s' cresc, am s' ma-nsor cu Jănea, ne-a declarat Mircea într-o zi.

— Care Jănea? am întrebat, cu Alic într-un glas.

— Jănea Manea.

Am văzut-o pe Jănea o singură dată, nu țin minte în ce împrejurări. Dar îmi păruse cam urâțică, într-o rochiță murdară, cu muciverzi sub nas și vorbea tare și cam urât, tușind cu flegmă și râzând aiurea. Povestea cum, odată, când se pișa în *lesopolos*, a pișcat-o ceva de cur, și ea când a țipat o dată și când a rupt-o de fugă, a făcut pe dânsa de s-a udat toată, ș' chiloți, ș' tăt. Atunci am râs toți în cor, și eu am râs, pentru că toți au râs. Dar de plăcut totuși Jănea nu mi-a plăcut deloc.

— Și eu am s' mă-nsor cu Jănea, a zis și Alic.

Mircea încuviință din cap și ambii se uitară la mine, așteptând o declarație și din partea mea.

— Da' eu nu, am zis.

— Da' tu cu cine?

— Da' eu cu Ina Jeltova de la mine din ogradă, de acasă, de la Chișinău.

— Ruscă?

— Da.

— E-e, ruștele-s alintate și lenoase, anunță Mircea, fără drept de apel. Îmblă numa' cu unghiile făcute și nu fac nică prin casă – nu spală, nu fac curat, nu fac mâncare, nu nică.

Am căzut pe gânduri. Într-adevăr, Ina era cam alintată. Nu țineam minte dacă era cu manichiură, dar odată am văzut cum i-a arătat mamei sale mânjii, că nu i-a cumpărat nu știu ce „kuklu s koleaskoi”, de se tăvălea pe jos de plâns. Da, cred că avea dreptate Mircea – ruștele-s cam alintate. N-am să mă mai însor cu Ina. Dar nici cu Jănea nu voiam.

— Dară cu nimeni, am decis tot atunci.

Peste ani și ani, Jănea avea să devină prim-ministra Republicii Moldova. Iar eu cu Mircea și Alic aveam să ne însurăm cu extra-terestre.

Tata Ion

— „Lenin”, poezie de Grigore Vieru!

Cocoțat pe scaun, am început să recit poezia din *Abecedar*, învățată prematur cu mama:

— Da, a fost copil și Lenin!...

— Da' alta nu știi? mă întrerupse fără pic de tact bunicul – tata Ion, cum îi spuneam –, care băuse un pahar de vin.

— Tagidingură, măi! îl probozi bunica cu jumătate de voce. Lasă copchilu' în pace!

— Mai bine despre cățaluș, nu se lăsa tata Ion. Oare despre...

— Tată, lasă-l să spună ce vre, râse și tăticu'. (Tăticul meu.)

— Hai, Doruțu, spuni mâcăi, spuni mai diparti, mă încurajă bunica.

— „Lenin”, poezie de Grigore Vieru! reluai poezia de la început.

— Tț, țacăi tata Ion dezaprobat și-și bău vinul rămas în pahar.

După ce am spus poezia, toți oaspeții au aplaudat și au spus: bravo!

— Da' amu, ian aceea cu cățalușu', nu se ogoia bunicul.

— Ei, cu cățalușu' e pentru copii mici, zise mămica. Doruțu, ian spune „Iarna”, frumos, cu intonație.

— „Iarna”, de Vasile Alecsandri! „Din văzduh, cumplita iarnă cerne norii de zăpadă...”, fără să mă fasolesc, am început să declam și am spus dintr-o răsuflare întregul pastel, la început frumos, cu intonație, apoi tot mai repede și mai încâlcit, dar am scos-o cu succes la capăt cu el, doar cu 7-8 șoptiri din partea sufleurului mămica.

— Măi-măi-măi! se mirau oaspeții. Ce poezie frumoasă și lungă!

— Iaca asta-i bună, aprobă și tata Ion. Tare bună! Da' cu Lenin... Lenin... Lenin o fost un bandit ș-un talhari.

— Șșș! Ș-ș-ș! I-au țistuit din toate părțile oaspeții, dar mai ales bunica.

— Tagidingură, măi Ion! Ian nu-i mai turnați moșneagului!

După alte câteva poezii, pe care le învățasem la grădiniță, preponderent despre iarnă, pentru că se apropia matineul de Anul Nou și, cât făceam repetiții, toți copiii din grupa mare își știau unul altuia poeziile, am fost lăsat să revin la jucăriile și prietenii mei, niște verișori și niște băieței din mahala.

În acea seară, pentru prima dată, am aflat din gura lui tata Ion, trăgând cu urechea, că Uniunea Sovietică e țara hoților și a bandiților, iar rușii-s niște talhari ca și Lenin. Și că va veni o zi când toți comuniștii or să dea seamă în fața lui Dumnezeu, iar Rusia o să dispară ca țară...

...Treceau anii. Eu creșteam, mă maturizam, iar părinții și, mai ales, bunicii îmbătrâneau. Vorbele lui tata Ion despre URSS erau pe cale să se adeverească – Moldova se elibera de lanțurile sovietice, deși mai avea mult până să se lepede de satana comunistă.

Eram student și umblam cu tricoul prin Piața Marii Adunări Naționale toată ziua, cerând limbă, alfabet, dreptul la autodeterminare națională, chestii... Mai că dormeam în piață.

Într-o zi, am venit în vizită la bunici, la Băcioi. Tata Ion începea să cedeze, puterile îl părăseau pe zi ce trecea. (Zicea că degrabă are să moară.)

Când am intrat în ogradă, bunica se porăia pe afară și tare s-a bucurat să mă vadă.

— Dorrruțu, ai venit la măca! se bucură cu nespusă bucurie. Mă cuprinse și mă pupă umed, lăcrimă, apoi zise:

— Tucă-tu-i cam greu... Matincă vre să moară.

Am intrat în casa tristă.

— Cini-i? Sofi, tu? întrebă o voce de pe cuptor.

— Eu, tată Ion. Eu, Doru.

— Doru, se bucură vocea. Vină-ncoaci, că mie ni-i cam greu s' ma scol. Am slăghit de puteri.

M-am apropiat de cuptor, am urcat sus și l-am văzut pe tata Ion, slăbit și ramolit. Cândva măroi și puternic, acum stătea lat, de nu-mi venea să cred că era el. Mi-am lăsat ochelarii într-un colț de cuptor și m-am culcat lângă el, strângându-i capul la piept și sărutându-l pe creștetul nespălat. Am început să plângem amândoi, pentru că simțeam moartea în aer. Nu puteam rosti niciun cuvânt, iar el făcu un efort și zise:

— Da' undi-i tătic-tu?

— O să vină mâine, poate poimâine, i-am zis. Are de lucru.

El mă cuprindea cu mâini vlăguite, iar eu nu mă puteam opri din plâns.

— Eu, când eram tânăr, știi ci putere avem? Oho-ho! Luam bou' de coarne, dacă împungé, și el mă asculta. Răsturnam căruța pe-o parte c-o mână. Ș' cu cine mă luam la bataie, pe toți îi dovedem. Noi suntem șiocani, tari ca șeru'. Amu am mai slăghit eu oleacă, da' înainte eram oho-ho!

Căzu pe gânduri. Apoi continuă:

— Eu cu măc'ta Sofea jiucam ceal mai frumos la horă. Eu jiucam tare frumos. Și ea tot. Erau hore pe la noi pin Mălăiești, cân' era la români, eeee... Amu nu mai sunt... Amu, numai pe la club, jioacă numa vughi-bughi de estea...

Mie vughi-bughi îmi plăcea. Și hard rock, și heavy metal... Și muzica populară începea să-mi placă de când cu deșteptarea națională.

— Și eu an scris poizâi când iaram tânăr, continuă tata Ion. Tat' tu știe. Tăț din neamu' nostru o scris. Și tata meu, și tătuca... da...

— O, da?! Chiar??

Noutatea că tata Ion a scris și el poezii m-a amuzat și m-a surprins.

— Spune-mi vreuna.

— Eeei, nu le mai țin eu minte. Avem eu multe, un caiet plin, di ceal gros, *obși tetradi*. Da' s-o prăpădit, nu mai știu uni-i... Cred că o cherit când ne-am mutat de la Mălăiești la Băcioi.

— Și chiar nu mai ții minte niciuna?

Tata Ion râse bătrânește:

— Numa una. Ș' numa începutu'.

Și recită, cu ochii în pod:

— *Rus-rus-paparus,*

Cine naiba te-o adus?

Că, de nu te aducea,

Tare ghine mai era.

Puiul de găină

Primele gânduri despre viață mi-au venit când aveam nu știu câți ani – că patru, că cinci. Poate nici atâta. Eram la bunici, la Mălăiești, și mă jucam prin ogradă: bunica avea o cloșcă cu pui proaspăt scoși, care alergau peste tot, ciugulind de pe jos.

Eu, fiind mic, voiam să mă joc cu ei, puii însă, nu. Și, tot așa, alergând după puii ceia, pe unul l-am călcat, întâmplător. M-am speriat și m-am ascuns. Peste câteva minute (sau ore) am venit să văd dacă puiul și-a revenit.

Nu-și revenise – stătea nemișcat, cu mațele afară.

Nu știu ce gând mă păli, dar am înțeles că n-are să se mai ridice niciodată. Și atunci mă cuprinse o jale cât cosmosul de mare.

Până acum visez, uneori, puiul acela cu mațele ieșite și mă trezesc în sudori reci. Și, pentru că nimic nu este întâmplător în lume, mă tot întreb până în ziua de azi: de ce nu pot uita puiul acela, ce semn mi-a fost dat și, nu în ultimul rând, ce am învățat, primindu-l? Poate a fost doar o coincidență, dar, iarăși, să nu uităm că nimic nu se produce întâmplător în lume. O fi fost acel incident un semn divin ori o simplă reacție chimică în conștiința mea puerilă? Poate acel pui de găină urma să-mi dea o lecție, pe care însă n-am mai înțeles-o?

Pe de altă parte, mare treabă, un pui! Că doar n-am ucis o girafă sau un leu! Ia, un pui abia ieșit din ou, oricum îl mâncam peste vreo două luni sau ani. Ori îl fura vreun dihore sau vreo vulpe. Ori murea singur, de ciurma păsărilor.

Nu am mai aflat, mult timp după aceea, de ce totuși a fost să se întâmple să calc puiul acela de găină.

Dar uite că, citind odată o carte, am dat de acest text: